

Warszawa, dnia 11 marca 2014 r.

Notatka ze spotkania Zespołu ds. Osób Głuchych w dniu 10 marca 2014 r.

W dniu 10 marca 2014 r. w siedzibie RPO odbyło się kolejne spotkanie Zespołu ds. osób Głuchych, w którego pracach udział biorą przedstawiciele Biura RPO oraz przedstawiciele środowisk osób Głuchych (m.in. fundacji Promocji Kultury Głuchych KOKON, Instytutu Głuchoniemych, Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym, Polskiego Związku Głuchych, BON Akademii Górniczo-Hutniczej).

W pierwszej części spotkania członkowie Zespołu omówili problem dzieci CODA (child of deaf adults) – dzieci, których rodzice są głusi. Na wstępie swoje uwagi przedstawiła Agnieszka Siepkowska (Uniwersytet Wrocławski). Zagadnienia dotyczące CODA można podzielić na dwie grupy: pierwsza dotyczy mentalności rodziców, a druga obojętności innych, głównie specjalistów, wobec CODA. Głusi rodzice mający słyszące dziecko są nastawieni na korzystanie z ich pomocy i traktują dziecko jako tłumacza i pomocnika w codziennych sprawach. Taka postawa prowadzi do odwrócenia ról w rodzinie i jest często wykorzystywana przez dzieci dla własnych korzyści. Ponadto, dziecko musi stykać się z problemami, które są nieodpowiednie do stopnia jego rozwoju. Oprócz więc typowych problemów związanych z dorastaniem, CODA muszą zmierzyć się z postawą społeczeństwa wobec ich rodziców (stereotypy), a także postawić się w roli opiekuna swojego rodzica. Z drugiej strony, dla osób stykających się z dorosłymi osobami niesłyszącymi nie jest problemem korzystanie z „usług” CODA i wykorzystywania ich w komunikowaniu się z rodzicami. Dotyczy to przedstawicieli wielu zawodów: lekarzy, psychologów, nauczycieli czy urzędników. Specjaliści nie zdają sobie sprawy (albo ignorują ten aspekt), jaki wpływ na dziecko ma pełnienie roli „tłumacza”, nawet gdy omawiane są poważne tematy dotyczące zdrowia czy spraw urzędowych (prawnych). Nastawienie środowiska osób Głuchych jest często wobec CODA nacechowane roszczeniowo: oczekuje się, że będą działać społecznie na rzecz środowiska oraz wykonywać społecznie funkcje tłumacza.

Agnieszka Siepkowska wskazała na potrzebę informowania o problemie CODA społeczeństwa i uświadamiania w szczególności specjalistów o konieczności odseparowywania dzieci od „problemów świata dorosłych” i reagowania na takie sytuacje.

Następnie w trakcie dyskusji członkowie Zespołu przedstawili swoje stanowiska oraz omówili doświadczenia, jakie mają z osobami CODA.

Bartosz Marganiec zwrócił uwagę na bardzo istotną regulację ustawy o języku migowym. Wynika z niej, że w kontakcie z administracją publiczną osoby uprawnione (głusi i głuchoniewidomi) mają prawo do korzystania z pomocy osoby przybranej. Ustawa jednak jasno stanowi, że osobą przybraną może być ten, kto ukończył 16 rok życia. To pokazuje, że ustawodawca dostrzegł problem dzieci CODA. W praktyce jednak, urzędnicy oraz przedstawiciele innych zawodów nie zdają sobie sprawy z tej regulacji i korzystają z pomocy CODA w komunikacji z osobami Głuchymi.

Członkowie Zespołu omówili możliwe sposoby poprawienia sytuacji poprzez akcję informacyjną skierowaną do środowiska lekarzy i nauczycieli.

W drugiej części spotkania członkowie Zespołu omówili bieżące sprawy organizacyjne. Piotr Kowalski krótko przedstawił zaplanowaną na 20 marca konferencję „Edukacja Głuchych”, która odbędzie się w siedzibie RPO. Mariusz Sak zaprezentował aktualny stan prac raportu o osobach Głuchych przygotowywanego przez członków Zespołu. Do rozważenia pozostaje kwestia zorganizowania nagrywania tekstów na PJM przez autorów poszczególnych części.

Został także ustalony wstępny stan pracy na 2014 r. Zespół będzie spotykał się co dwa miesiące, z zastrzeżeniem zorganizowania spotkania w przypadku wystąpienia „bieżącej” kwestii wymagającej omówienia przez Zespół. Tematem kolejnego spotkania będzie przygotowywany przez pracowników RPO raport na temat ustawy o języku migowym oraz wstępne omówienie zorganizowania konferencji promującej przygotowywaną przez Zespół ds. Osób Głuchych publikację o sytuacji osób Głuchych.

Notatkę sporządziła: Karolina Miksa, Zespół Prawa Konstytucyjnego i Międzynarodowego BRPO.